

Hilversum
Mediastad

Jaarplan energietransitie

Hilversum 2019

Eindrapportage

**Focus op
energiebesparing**

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Resultaten 2019.....	4
3. Focus op energiebesparing en voorbereiding op de energietransitie	5
3.1 Bedrijven.....	5
3.2 Woningen	6
3.3 Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed, bedrijfsvoering en andere opgaven	6
3.4 Voorbereiding transitie fossielvrij Hilversum (2040).....	7
4. Verbinding met de stad	9
5. Communicatie en Participatie	10
Bijlage 1	11

1. Inleiding

In het jaarplan 2019 heeft het college aangegeven dat er twee speerpunten centraal staan. Energiebesparing bij woningen en bedrijven en voorbereiding op de energietransitie. Het college heeft in 2019 € 650.000 extra geïnvesteerd in de energietransitie met een focus op effectieve maatregelen, extra en gericht inzetten op terugdringen van energieverbruik. Mede door de extra impuls ligt de geplande CO₂-reductie goed op schema. De doelstelling van een reductie van 100 kiloton eind 2020 is in zicht.

Samen met de regio, gemeenteraad, adviesgroep, betrokken Hilversummers en stakeholders is de energietransitie verder gebracht. Het onderwerp leeft en de betrokkenheid is groot.

In 2019 is de intentieovereenkomst voor de oprichting van het regionale Energie Diensten Bedrijf (EDB) getekend. Een belangrijke stap op weg naar het operationeel worden van het EDB in 2020.

In de regio Noord –Holland Zuid is het proces van de Regionale Energie Strategie (RES) van start gegaan. Hilversum neemt daar actief aan deel en bewoners en stakeholders zijn betrokken bij het proces. De concept RES wordt in 2020 aan de gemeenteraad aangeboden.

Tevens is gestart met de transitievisie warmte en de routekaart aardgasvrije wijken. Onderwerpen die in 2020 worden afgerond.

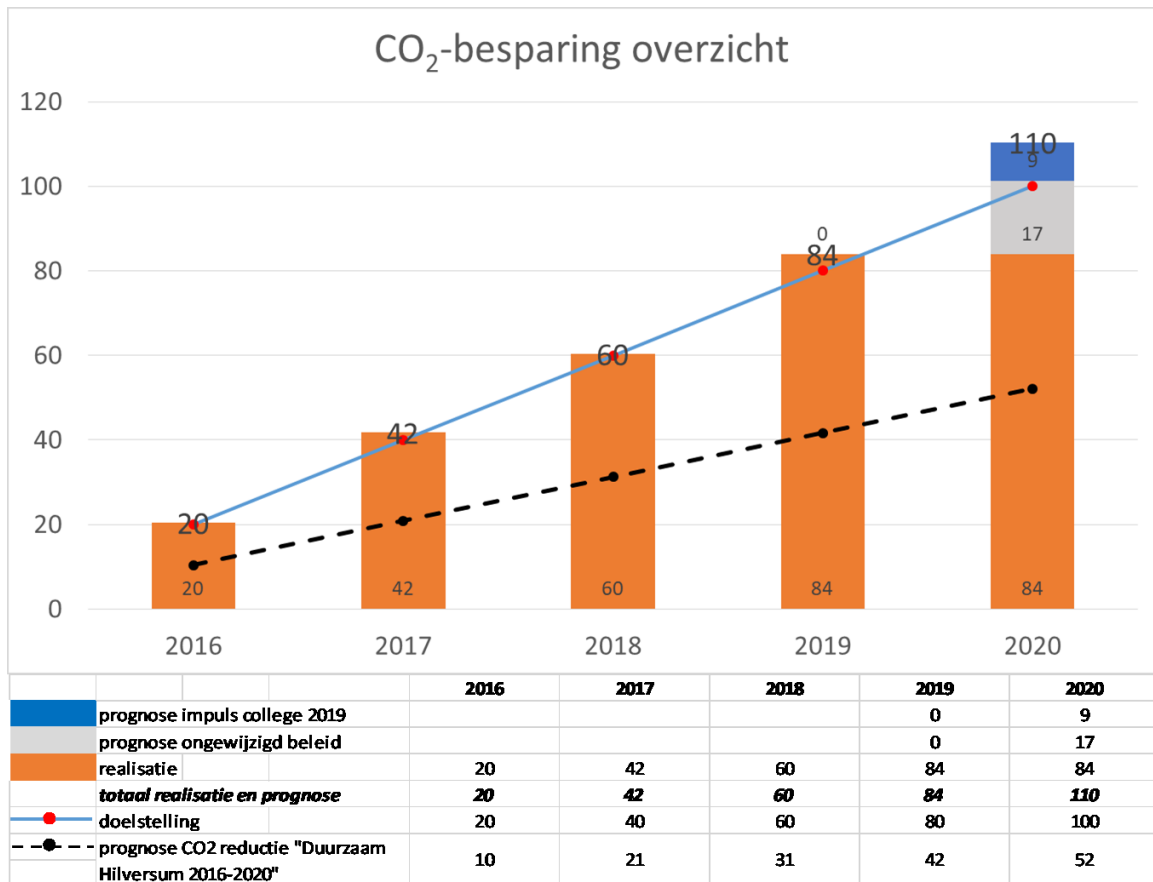
In de samenwerking in De Meent zijn belangrijke stappen gezet met de stakeholders in de wijk.

Bewonersorganisaties zijn nauw betrokken. Concrete resultaten zijn geboekt in de begeleiding van de koplopers en in onderzoeken naar de woningen. In 2020 wordt de aanvraag in het kader van het project aardgasvrije wijken ingediend voor De Meent.

Voor zover zaken nog niet zijn afgerond in 2019 krijgen die een plek in het jaarplan 2020.

2. Resultaten 2019

De activiteiten uitgevoerd als geformuleerd in het jaarplan Duurzaam Hilversum 2019 hebben geleid tot een CO₂-reductie van bijna 24 Kton (zie bijlage 1), waardoor de CO₂-reductie nu op 84 Kton staat.

3. Focus op energiebesparing en voorbereiding op de energietransitie

3.1 Bedrijven

Ambitie: Koplopende bedrijven hebben betere marktkansen gekregen dankzij professionele ondersteuning bij het besparen van energiegebruik. De overige Hilversumse bedrijven voldoen aan de minimale eisen voor energieprestatie.

Stimuleren

Vanuit de Green Deal Media is in 2019 ingezet op het stimuleren van duurzame innovatie op het mediapark. Hiervoor zijn groene lunches georganiseerd om medewerkers van media bedrijven op het gebied van duurzaamheid te inspireren. Op de dag van de duurzaamheid heeft er een ontbijtsessie plaatsgevonden met de CEO's van 10 deelnemers uit de Green Deal Media. Er is een werkgroep afvalgrondstof opgezet, mede door deelname aan de innovatieve challenge van de provincie Noord-Holland, om tot een gezamenlijke aanpak voor vermindering van afval en collectieve afvalinzameling te komen. Daadwerkelijke energiebesparing is gerealiseerd met duurzame inkoop van energie voor de bedrijven op het mediapark.

Vanuit de Green Deal Kantoren en Bedrijfsmatig Vastgoed is ingezet op het creëren van duurzame business cases voor kantoren en op het verduurzamen van cultureel vastgoed. Zo zijn er business cases voor energiebesparing opgesteld voor o.a. De Vorstin, het Filmtheater, de Meldkamer en De Alliantie. Het aanbod van hulp bij het aanvragen van de landelijke SDE subsidie heeft geleid tot 5 SDE+ aanvragen voor bedrijven, wat goed is voor circa 2000 zonnepanelen.

Vanuit het Koplopersproject hebben 8 MKB bedrijven uit het centrum gezamenlijk gewerkt aan het verduurzamen van hun bedrijfsvoering. Daarbij hebben ze inzicht gekregen in hun CO₂-footprint, een actieplan voor besparing geformuleerd en (gedeeltelijk) uitgevoerd en kennis gedeeld in groepssessies.

Ook op een aantal bedrijventerreinen is in 2019 gewerkt aan verduurzaming. Op de Gijsbrecht is het bestuur van Stichting Ondernemersfonds Gijsbrecht proactief bezig met duurzaamheid. Eind november heeft er een Future Festival plaatsgevonden, mede door ondersteuning van de Hilversum100, waarbij er onder andere een duurzame pop-up store, een kinder-kookworkshop en een inspiratiesessie duurzaam vastgoed beheer zijn georganiseerd. Het bestuur is tevens ondersteund in het opzetten van een project voor verduurzaming in 2020. Op het bedrijventerrein Hilversum Zuid-West is door de ondernemersvereniging een project voor de ontwikkeling van een energiepositief bedrijventerrein gestart. Voor het Arenpark is de energietransitie een integraal onderdeel geworden van het masterplan.

Handhaven

Er wordt proactief gehandhaafd in het kader van de informatieplicht energiebesparing. Voorafgaand hieraan zijn 1470 bedrijven in Hilversum aangeschreven en is hen kenbaar gemaakt dat zij verplicht zijn om de zogenaamde erkende energiebesparing maatregelen lijst (EML) moeten invullen, indien zij boven een bepaalde hoeveelheid gas- en elektraverbruik uitkomen. Tijdens reguliere milieu controles is energie(besparing) een standaard onderdeel.

3.2 Woningen

Ambitie: In Hilversum worden vanaf 2022 2000 woningen per jaar Aardgasvrijklaar opgeleverd.

Om de stap naar aardgasvrij te versnellen hebben wij in 2019 in regionaal verband een verkenning gedaan naar een schaalbare aanpak voor het isoleren van woningen. De huidige aanpakken zijn gefragmenteerd en hebben naar verwachting onvoldoende effect om de beoogde verduurzamingsslag te bewerkstelligen. Daarom is er door de colleges in de regio aangegeven dat er in regionaal verband een gebundelde dienstverlening geïnitieerd moest worden. Eind 2019 is er met een aantal partijen voor deze ketensamenwerking een intentieovereenkomst getekend. Dit heeft geleid tot een eerste stap in de oprichting van het energiedienstenbedrijf. In 2020 krijgt dit verder vorm om in de zomer van 2020 gereed te zijn voor uitvoering.

De energiecoöperaties HilverZon en HET zijn in 2019 door de gemeente ondersteund in de uitvoering van hun activiteiten om de betrokkenheid van bewoners en bedrijven bij de energietransitie in Hilversum te vergroten en collectieve zonnedaken te realiseren.

In 2019 is er besloten dat we een aanvraag voor de proeftuin Aardgasvrije Wijken voor een deel van de Hilversumse Meent gaan indienen. Daarnaast is er een succesvolle subsidieaanvraag gedaan bij de Provincie Noord-Holland om te kijken naar de haalbaarheid van een warmtenet in de wijk Kerkelanden.

3.3 Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed, bedrijfsvoering en andere opgaven

Ambitie: In 2022 is de organisatie van de gemeente Hilversum CO₂-Neutraal en hebben scholen dit doel vastgelegd in hun onderhoudsplanning.

CO₂-footprint

In 2019 is via de Milieubarometer de CO₂-footprint van de gemeentelijke organisatie in kaart gebracht. Hiermee is inzichtelijk gemaakt hoeveel CO₂ de gemeente Hilversum binnen de eigen bedrijfsvoering uitstoot en waar de kansen liggen om deze CO₂-uitstoot te verminderen. Deze CO₂-footprint dient als basis voor het nader op te stellen CO₂-reductieplan bedrijfsvoering. De toepasbaarheid van het instrument CO₂-prestatieladder t.b.v. de eigen bedrijfsvoering is onderzocht. Deze wordt zodoende in 2020 geïmplementeerd.

Facilitair

In het vervolg op de acties in 2018, waarin o.a. duurzamere catering is ingevoerd, heeft Facilitair verder gewerkt aan het stroomlijnen van de afvalscheiding en inkoop van duurzame producten en diensten. De inkoop van kantoorartikelen is hier een voorbeeld van. Ook is in regionaal verband een start gemaakt met de inkoop van de duurzame energie vanaf 2022.

Inkoop

Vanuit het programma Energietransitie is input geleverd aan de op te stellen huisvestingsvisie van de gemeente Hilversum en is in afstemming met de afdeling Inkoop een meting verricht op het aandeel duurzaamheid in de aanbestedingsprocedures.

Circulariteit

Daarnaast is er verder gewerkt aan vergroten van de kennis over circulaire economie. Een belangrijk instrumenten om CO₂-reductie te realiseren. Zo heeft de gemeente Hilversum meegedaan aan een Circulaire Challenge in EBU verband, is het regionale kennisnetwerk vergroot en is Blue City in Rotterdam bezocht. Voor het onderdeel Openbare Ruimte is in samenwerking met de regio Gooi en Vechtstreek is gestart met kennisdeling en is de toepasbaarheid van een regionale digitale marktplaats onderzocht. Dit krijgt in 2020 een vervolg.

GPR stedenbouw

GPR stedenbouw is ingezet om duurzaamheid in beeld te brengen, ambities te bepalen én verbeter voorstellen te doen bij de volgende stedenbouwkundige projecten: Stationsgebied, Arenapark, Spoorzone en Philipshof. Bij het ontwerpen van het stedenbouwkundige plan Crailo is een energievisie (gericht op locatie die energie positief is) en een integraal afwegingsinstrument voor duurzaamheid (het rad van Crailo) ingezet om de duurzaamheidsambities te bepalen en af te wegen.

Scholen

De gemeente biedt de scholen in Hilversum de mogelijkheid om mee te doen aan het landelijke Eco-Schools programma, ondersteund door stichting Omgevingseducatie Gooi, Vecht en Eemstreek. De basis bestaat uit een ecoteam van leerlingen die de maatregelen uitvoeren en de rest van de school betrekken. De school wordt hierbij ondersteund d.m.v. een coach, lessen en materialen. In 2019 hebben de volgende scholen hieraan deelgenomen: het MBO-college, de Kindercampus, het Comenius College, de Lorenschool, de Van Hasseltschool, de Jan van Rijckenborghschool, de Savornin Lohman Mavo, het Fabritiuscollege en de Hilversumse School Vereniging. Verder is vanuit het programma energietransitie meegewerkt aan de voorbereiding van het Integraal Huisvestingsprogramma Onderwijs 2020-2035 (IHP), dat in 2020 aan de raad zal worden voorgelegd. De eerder verleende energiescans voor 17 schoolgebouwen zijn daar ook in meegenomen. De gemeente stelt het IHP samen met de schoolbesturen op. Het IHP is een mooie kans om de energietransitie gestructureerd samen met de schoolbesturen aan te pakken voor de schoolgebouwen.

Sportverenigingen

De gemeente ondersteunt buitensportverenigingen met advies en begeleiding om te verduurzamen. Zo is onder meer voetbalvereniging Altius ondersteund om succesvol landelijke subsidie voor zonnepanelen op het clubgebouw aan te vragen en is hen een duurzaamheidslening voor LED-veldverlichting verstrekt.

3.4 Voorbereiding transitie fossielvrij Hilversum (2040)

Ambitie: In 2040 worden alle gebouwen in Hilversum alleen nog voorzien van duurzaam opgewekte energie.

Startnotitie Energietransitie en raadsklankbordgroep

Het college heeft eerst als aanzet de kaders geschetst in de Startnotitie energietransitie Hilversum. Vervolgens is de raadsklankbordgroep “samenwerken aan de energietransitie; de Routekaart” gestart. Het doel van deze groep is om in nauwe samenwerking met de raadsleden de sturende kaders te ontwikkelen, waarbinnen de energietransitie zich in Hilversum moet gaan voltrekken. De klankbordgroep fungeert hetzelfde als voor de invoering van de Omgevingswet. Tevens heeft de

gemeente een adviesbureau opdracht verleend voor de ontwikkeling van het nieuwe programma voor de energietransitie in 2019 en 2020, waaronder de warmtetransitie naar fossielvrij.

De energietransitie is een speerpunt in de nieuwe RSA regio Gooi en Vechtstreek

Alle gemeenteraden in de regio hebben de energietransitie als speerpunt ingebracht bij het opstellen van de nieuwe Regionale Samenwerkingsagenda 2019-2022. De gemeenten willen aansluiten bij de landelijke CO₂-reductiedoelstelling en zien de regio Gooi en Vechtstreek als gewenst schaalniveau om ambities te realiseren. Deze samenwerking richt zich op:

1. het versnellen van het verduurzamen van de gebouwde omgeving (zie ook paragraaf 3.1.2 over o.a. het energiedienstenbedrijf)
2. transitie naar een aardgasvrije regio met hernieuwbare energie.

Startnotitie Regionale Energie Strategie Noord-Holland Zuid

De strategie voor hernieuwbare energie is omschreven in de startnotitie Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid (RES NHZ). De gemeenteraad van Hilversum heeft de startnotitie RES NHZ in het najaar vastgesteld. De RES is een regionale opgave waaraan gemeenten, de Provincie en Waterschappen samenwerken. De werkzaamheden worden uitgevoerd door het “consortium RES NHZ”, dat deze overheden samen hebben gevormd. De RES is tevens inbreng voor de Omgevingsvisie Hilversum, die min of meer parallel wordt ontwikkeld.

Toekomstatiërs met adviesgroep duurzame energieopwekking Hilversum

Voor de RES is in het najaar een Adviesgroep Duurzame Energieopwekking met circa 50 Hilversummers gevormd. Zij hebben deelgenomen aan Toekomstatiërs over duurzame energieopwekking, aan de hand van materiaal dat consortium RES NHZ heeft ontwikkeld. De adviesgroep brengt begin 2020 hun advies uit.

Voorbereiding energietransitie naar aardgasvrije regio

In Gooi en Vechtstreek werken overheden, energiecoöperaties, waterschap, water- en elektriciteitsnetbeheerders, huurdersverenigingen en woningcorporaties sinds november 2017 samen aan de regionale energietransitie. Dit heeft in 2019 geleid tot de voorbereiding van energiekansenkaarten, waarin deze partijen data met elkaar uitwisselen en combineren die relevant zijn voor de energietransitie.

Kaders voor de transitie naar fossielvrij Hilversum vastgesteld.

Het college heeft deze kaders voor de zomer geschetst in de Startnotitie energietransitie Hilversum. Vervolgens is een raadsklankbordgroep energietransitie gestart om deze kaders samen verder te ontwikkelen. De gemeente is verplicht om uiterlijk eind 2021 een Transitievisie Warmte vast te stellen.

Definitief ontwerp zonneproject Anna's Hoeve fase 2.

De gemeente heeft een haalbaarheidsonderzoek opgesteld voor dit zonneproject. Dit is opgeleverd in december en besluitvorming hierover volgt in 2020.

4. Verbinding met de stad

Ambitie: Alle Hilversumse inwoners en bedrijven zijn in de gelegenheid geweest om mee te denken, te praten en te doen met de Hilversumse energietransitie.

Hilversum100

De Hilversum100 heeft in 2019 verschillende bijeenkomsten georganiseerd om inwoners en bedrijven in de gelegenheid te stellen om mee te denken, te praten en te doen met de Hilversumse energietransitie. Zo heeft er een stadsgesprek plaatsgevonden, zijn er i.s.m. de RES werkgroep twee RES adviesgroep avonden georganiseerd, en heeft de H100 Challenge weer plaatsgevonden. Ook is er met behulp van de H100 een Pecha Kucha avond, Children Designathon en Impact days georganiseerd in Hilversum. Ook heeft de H100 actief gewerkt aan de ontwikkeling van het platform en aan een andere aanpak voor 2020.

Energiecoöperaties

De energiecoöperaties HilverZon en HET zijn in 2019 door de gemeente ondersteund in de uitvoering van hun activiteiten om de betrokkenheid van bewoners en bedrijven bij de energietransitie in Hilversum te vergroten en collectieve zonnedaken te realiseren.

In het kader van de Green Deal HET rijdt op Zon heeft HET verder gewerkt aan de implementatie van het elektrisch autodelen in Hilversum. In 2019 heeft dit geleid tot een zestal rondrijdende elektrische deelauto's met een poule van 30 betalende deelnemers.

5. Communicatie en Participatie

Ambitie: In Hilversum vertellen we duidelijk wat we doen en verantwoorden we transparant over onze inspanningen en resultaten.

Subsidiekamers

De subsidiekamers zijn geëvalueerd en het college heeft besloten geen subsidiekamer voor duurzaamheid in te richten en niet verder te gaan met aantal andere subsidiekamers.

Klimaatbegroting

De klimaatbegroting heeft een andere vorm gekregen en is dit jaar een onderdeel geworden van de jaarlijkse eindrapportage, te weten een overzicht van behaalde resultaten en investeringen. Dit moet onderdeel worden van de gemeentelijke begrotingscyclus.

Bijlage 1

Omschrijving maatregel	Kiloton CO ₂ -reductie
Verduurzaming particuliere woningen: PV collectief, individueel, WKO	1,374
Green Deal HET: elektrische auto's	0,160
Elektrische auto's	0,900
Koploper project deel 2	0,500
Green Deal kantoren	0,510
Woningen corporaties	0,595
Afvalscheiding PMD	2,844
Verduurzamen sportclubs	0,040
Verduurzamen particuliere woningen: isolatiemaatregelen 2018	4,180
Green Deal media	12,520
Totaal	23,623